Dinsdag 21 Mei 1946 · DAGBLAD · 63ste Jaargang No. 4815

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit dagblad verschijnt dagelijks, behalve 's Zondags; abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.; Aruba 2,50 gld.; Bovenwinden, Suriname 2,50 gld.; en het buitenland 3 gld.

Hoofdredacteur: Dr. Joh. Hartog telef. 1833, Postbus 80, Willemstad. Redactie-adres Consciëntiesteeg 27.

Uitgeefster en Administratie: Paulus-drukkerij, Consciëntiesteeg 29, telefoon 1550; Postbus 80, Willemstad N.W.I. Voor Aruba: J. E. Croes, Postbus 14, Oranjestad; tel. 38.

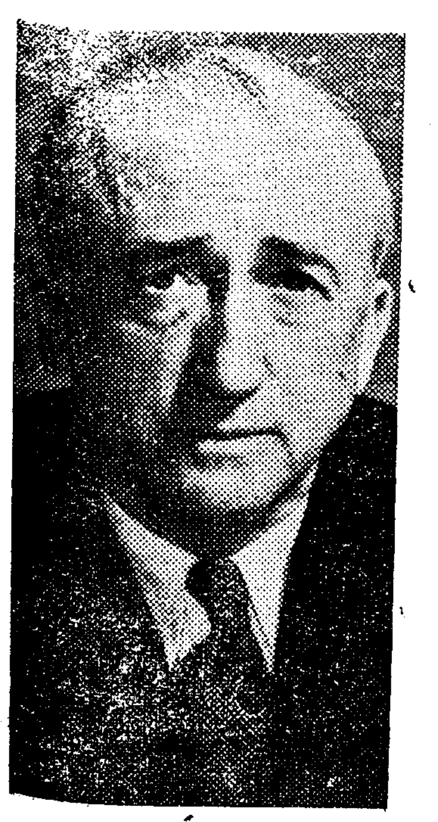
Bombardement op Bremens duikbotenkooien.

Russen door Tsjechoslowakije naar Duitsland.

Byrnes prefereert Verenigde Landen boven Grote Vier.

BYRNES BRENGT VERSLAG UIT.

James F. Byrnes heeft Rusland voor de keuze gesteld: Indien hij in de aanstaande zomer een Europese vredesconferentie belet, zullen de Verenigde Staten geen besprekingen meer voeren in Grote Vier verband over de vredesverdragen, doch de gehele zaak voor de Verenigde Landen brengen.

BYRNES
In het offensief voor de vrede.

Byrnes kondigde een Noordamerikaans offensief voor de vrede aan en liet in zijn radiorede tot de natie gisteravond geen twijfel over dat het ten uitvoer zou worden gebracht zelfs al zou zulks ten koste gaan van het naoorlogs ideaal dat de grote overwinnende mogendheden in eensgezindheid handelen om de toekomstige vrede te regelen. Hij maakte duidelijk, dat hij Rusland verantwoordelijk hield voor de teleurstellende uitslag van de conferentie der Ministers van Buitenlandse Zaken welke tot 15 Juni op reces is. Hij somde enkele punten op waarover — naar hij te kennen gaf — de Verenigde Staten het niet met Moskou eens konden zijn.

Uit de agressieve doch vaste toon van zijn rede bleek duidelijk — en de autoriteiten bevestigden dit — dat Byrnes erop rekent, dat de besprekingen in Moskou tussen Molotov en Stalin tijdens het reces de Russen van houding zou doen veranderen over deze quaesties (Washington, (AP) 21.5).

RUSSISCHE TROEPEN IN TSJECHOSLOWAKIJE.

Officieel werd in Praag bekend gemaakt, dat Russische troepen Tsjechoslowakije zijn binnengerukt uit het Zuiden en tijdens de periode van de Tsjechoslowaakse verkiezingen op 26 Mei door het land naar Duitsland zullen oprukken. Men noemde dit een „reorganisatie van de Russische bezettingstroepen in Duitsland". Het zal negen dagen duren voordat de Russen, die vermoedelijk kwamen uit de richting van de grens tussen Oostenrijk en Hongarije de Russische zone in Duitsland zullen hebben bereikt. Er is geen aanwijzing van de omvang der strijdkrachten, doch er werd melding gemaakt van gemechaniseerde strijdkrachten en ook werd gezegd, dat de verkeerswegen zowel als de spoorwegen zouden worden gebruikt. Het bureau van Premier Fierlinger zeide, dat deze beweging werd beraamd in overleg met de Tsjechoslowaakse Generale Staf. Onmiddellijk werden bespiegelingen gehouden over de vraag of de aanwezigheid der Russische troepen invloed zou oefenen op de aanstaande Parlementsverkiezingen. De regering verwachtte dit blijkbaar omdat zij verklaarde, dat deze troepenbewegingen geen politieke betekenis hebben (Praag, (AP) 21.5).

RADIO-TEBRIS OVER DE IRAANSE AANVALLEN.

De radio van Tebris zeide, dat de strijdkrachten van de centrale Iraanse regering het „democratisch garnizoen" ten Zuiden van Sjanindaj hebben aangevallen. Ook zou Sainkaleh om 17 uur Tebris-tijd met mortiervuur zijn aangevallen. De radio zeide: „Dit is de wijze waarop Quavam de vreedzame regeling der Azerbeidsjaanse geschillen wenst, doch wij zijn paraat. Er mogen doden vallen, doch wij zullen niet wijken" (Teheran, (AP) 20.5).

GROMYKO ZAL VERGADERING BOYCOTTEN.

Andrei Gromyko gaf te kennen, dat hij de vergadering van de Veiligheidsraad op Woensdag aanstaande zal boycotten. Op deze vergadering zal de Iraanse quaestie weer worden opgevat. In antwoord op de vraag of hij de bijeenkomst zou bijwonen zeide Gromyko: „Ik heb mij enige tijd geleden hierover duidelijk uitgelaten".

Blijkbaar refereerde hij naar zijn verklaring van 23 April toen hij zeide, dat hij niet zou deelnemen aan verdere besprekingen van de Raad over Iran (New York, (AP) 20.5).

HET IRAANS PROBLEEM.

De hoop om tot een spoedige regeling te komen van het Iraans probleem door de bijeenkomst van de Veiligheidsraad op Woensdag vervaagde na de nieuwe Iraanse beschuldiging dat „de Sovjet-inmenging in de binnenlandse aangelegenheden van Iran niet is geëindigd". De Iraanse Ambassadeur Hussein Ala deelde gisteravond in een rapport aan de Raad mede, dat, ingeval de berichten omtrent een gewapend conflict in dit strategisch critiek gebied waar zijn, er ernstig gevaar schijnt te bestaan voor de internationale vrede en veiligheid. Hij zeide geen nauwkeurige inlichtingen ontvangen te hebben over de gemelde botsingen tussen de troepen van de centrale regering en de strijdkrachten van Azerbeidsjan (New York, (AP) 21.5).

BOTSINGEN IN IRAN.

Een woordvoerder van het Iraanse Ministerie van Oorlog zeide, dat „enkele botsingen" hebben plaats gevonden langs de grens van Azerbeidsjan tussen de regeringstroepen en de strijdkrachten van Azerbeidsjan. Hij verklaarde evenwel, dat zij „van geen werkelijk belang" zijn. De Propaganda-Directeur Firouz ontweek de buitenlandse correspondenten, doch deelde aan Iraanse verslaggevers mede, dat „zelfs de ziel van Iran kan niet zeggen of de berichten waar zijn" (Teheran, (AP) 20.5).

HET NIEUWE JAPANSE CABINET.

Een overwegend conservatief cabinet werd benoemd voor Japan nadat MacArthur eiste, dat de wanordelijke minderheden zouden ophouden met „massageweld en het physieke intimidatie-proces" omdat hij anders ervoor zou zorgen dat zij zullen den. De eerste secretaris van het cabinet, Jojo Hayasji, maakte bekend, dat de nieuwbenoemde Premier Sjigeroe Yosjida vijftien mannen heeft uitgezocht waaronder zes liberalen, vijf partijlozen en vier progressieven. Men acht niettemin een volledige goedkeuring door het Hoofdkwartier twijfelachtig. Ingelichte Japanners zeiden, dat zij ernstig twijfelen of Dr. Hirosji Nasu, wien de portefeuille van landbouw werd aangeboden, zou worden aanvaard gezien zijn gedrag tijdens de oorlog. Hij zou nauw in contact hebben gestaan met de ultranationalistische Imperiale Regeringsvereniging.

Yosjida zal de posten bekleden van Premier, Minister van Buitenlandse Zaken en Minister van Demobilisatie.

De anderen die door Hayasji opgesomd werden zijn: Seitsji Omoera, partijloos, Minister van Binnenlandse Zaken; Tanzan Isjibasji, Liberaal, Financiën; Chuza Iwata, partijloos, Justitie; Kotaro Tanaka, partijloos, Onderwijs; Yosjisjige Kawai, Progressief; Welvaart en Ontwikkeling; Hirosji Nasu, partijloos, Landbouw; Jiro Hosjijima, Liberaal, Handel; Thunejiro Hiratsoeka, Liberaal, Vervoer; Kijuro Sjidehara, Progessief; Takao Saito, Progressief; Etsujiro Euhara, Liberaal; Sadakitsji Hitotsoematsoe; Progressief; Ministers van Staat; Jojo Hayasji, Liberaal, eerste secretaris van het cabinet; Tosjio Irie, partijloos, Directeur van de Wetgevende Raad (Tokio, (AP) 20.5).

BOMBARDEMENT OP BREMEN.

Te Wiesbaden werd bekend gemaakt, dat de zwaarste Noordamerikaanse en Britse bommenwerpers aanvallen hebben gedaan op de duikbotenkooien nabij Bremen met „aardbevingsbommen". Het was het grootste proefbombardement dat in Europa werd uitgevoerd sedert de beëindiging van de oorlog. De vliegtuigen vlogen tussen Bremen en de basis van de Raf te Marham in Engeland voor voortdurende proeven. De verklaring zeide niet of Russische waarnemers waren uitgenodigd, doch geen heeft de proeven bijgewoond (Wiesbaden, (AP) 20.5).

ARGENTIJNSE AMBASSADEUR BIJ UMBERTO.

De Argentijnse Ambassadeur Carlos Brebbia heeft een bezoek gebracht aan Umberto en maakte zijn opwachting ter gelegenheid van de bestijging van de troon door Umberto. De koning maakte van deze gelegenheid gebruik om Brebbia te verzoeken zijn goede wensen te doen toekomen aan den President van Argentinië. Hij herinnerde eraan, dat Argentinië oude vriendschapsbanden heeft met Italië (Rome, (AP) 20.5).

ROEMENIË ERKENT GIRAL-REGERING.

De radio van Boekarest zeide, dat de Roemeense regering de Spaanse republikeinse regering in ballingschap heeft erkend (Boekarest, (AP) 20.5).

BOOTH TARKINGTON OVERLEDEN.

De Noordamerikaanse schrijver Booth Tarkington is Zondag op 76-jarige leeftijd te Indianapolis overleden (Indianapolis, (AP) 20.5).

OUDE RUSSEN VOOR BOGOLOMETS.

De radio van Moskou zeide, dat alle Russen van honderd jaar of ouder zullen worden gesteld onder speciaal medisch toezicht van den academicus Alexander Bogolomets [zie de Amigoe van Maandag met nadere gegevens over dezen geleerde] die mogelijkheden bestudeert om het leven van den mens te verlengen (Londen, (AP) 20.5).

VLIEGTUIG TEGEN GEBOUW.

Een tweemotorig vliegtuig van het leger is in de mist gebotst tegen het gebouw van de Manhattan Company dat 72 verdiepingen heeft in het financieel district van Manhatan. Het toestel kwam tegen de 58e verdieping aan en veroorzaakte de dood van alle inzittenden — een luitenant van de Wacs en vier leger-officieren. Het vliegtuig spatte uiteen in verblindende vlammen na de botsing tegen het gebouw, dat op drie na het hoogste ter wereld is. Vlammende wrakstukken vielen op straat neer en verwondden vier personen.

In het gebouw waarin zich ten tijde van het ongeluk naar schatting 500 tot 2000 personen bevonden, werd niemand gewond De brand die ontstond, werd spoedig geblust (New York, (AP) 21.5).

KATHOLIEKEN VOOR MONARCHIE EN REPUBLIEK?

„Il Quotidiano", het blad van de Katholieke Actie in Italië, legde er gisteren de nadruk op dat de Italiaanse Katholieken de volledige vrijheid van keuze hebben tussen een monarchie en een republiek bij het plebisciet van 2 Juni. Ten aanzien van de royalistische propaganda, dat de Heilige Stoel voor een monarchie zou zijn, verklaarde het blad, dat zulk een verklaring „in flagrante tegenstelling is met de leer van de kerk, welke alle regeringsvormen aanvaardt mits de christelijke vrijheden worden gerespecteerd (Rome, (AP) 21.5).

KOLENINDUSTRIE GENATIONALISEERD.

Het Britse Lagerhuis heeft gisteravond het wetsontwerp voor de nationalisatie van de kolenindustrie aangenomen. De stemming was 324 tegen 143 en de uitslag ontlokte een gejuich aan de Labourleden. Het ontwerp gaat thans naar het Hogerhuis waar het practisch van goedkeuring verzekerd is (Londen, (AP)

BEVIN OVER HET COMMUNISME.

Bevin zeide, dat het communisme zou verdwijnen indien voldoende lieden genoeg hadden van de levensbehoeften. In een toespraak tot de vertegenwoordigers van de 31 landen die de openingsbijeenkomst van de internationale conferentie van landbouwproducten bij zullen wonen zeide Bevin: „Het nazisme kan niet bestaan en het communisme kan niet bestaan indien u gebrek en honger uit de wereld helpt. Wij willen geen nazisme meer, wij willen geen dictatuur meer" (Londen, (AP) 20.5).

PISJEVARI WAARSCHUWT.

De Noordamerikaanse Consul in Azerbeidsjan verklaarde, dat Premier Pisjevari wederom de Noordamerikaanse kolonie in Tebris gewaarschuwd heeft om het district te verlaten. Hij zeide, dat Pisjevari hem geen vergunning gaf om door Azerbeidsjan te reizen en waarschuwde, dat „elk incident dat zich zou voordoen zou zijn voor mijn eigen verantwoordiging". De Consul zeide dit te beschouwen als een bedreiging voor zijn persoonlijke veiligheid en de veiligheid der Noordamerikaanse burgers. Twee Noordamerikaanse correspondenten die Vrijdag arriveerden kregen ook geen reisvergunningen van den Premier die uitlegde, dat reizen „gevaarlijk zou kunnen zijn omdat het leger en de ongeregelde troepen nieuw zijn en het misschien niet goed zouden vinden dat vreemdelingen overal rondreizen". Hij zeide, dat vooral in gebieden waar verdedigingswerken worden gebouwd „ons land op voet van oorlog is" (Tebris, (AP) 20.5).

PRINSELIJK PAAR IN ZWITSERLAND.

Hunne Koninklijke Hoogheden Prinses Juliana en Prins Bernhard kwamen Maandag in Zwitserland aan met een vliegtuig, dat door Prins Bernhard bestuurd werd.

Beiden werden verwelkomd door den Zwitsersen Minister van Buitenlandse Zaken, Max Petit; later zijn zij door den President Karel Koebelt in het Federaal Paleis te Bern ontvangen. Prinses Juliana en Prins Bernhard zullen drie dagen doorbrengen te Kersatz (Aneta).

WEST - END

DINSDAG 7 pm De film die iedereen nog eens wil zien

„SUMMER STORM"
(EXTRANA CONFESION)

George Sanders - Linda Darnell - Anna Lee

In zijn levensbeschrijving erkent een Russische artistocraat dat hij jaren terug een meisje uit jalcersheid vermoord heeft. Zeer interessant.

fl. 1.25 fl. 0.75 Kinderen geen toegang

9 pm Debuut van „F U - L I - C H A N G" goochelaar Maria Gracia, de Spaansche danseres, Eva Rodriquez danseres en zangeres, met 10 nieuwe aantrekkelijke nummers. In combinatie met de film „TAXI MISTER"

fl. 2.50 fl. 1,50 Kinderen geen toegang

Katholieken en het Indisch Regeringsbeleid.

door

Prof. Mr. FRANS J. F. M. DUYNSTEE.

Steeds meer wordt van Katholieke zijde verzet aangetekend tegen het aanbod van de Regering aan de Indische volken, voorzover dit aanbod inhoudt, dat deze volken te zijner tijd vrijelijk zullen mogen beslissen, of zij het Rijksverband met Nederland willen continueren of niet. Daarbij wordt veelal een principieel argument aangevoerd, volgens hetwelk zulk een zelfbeschikkingsrecht in strijd is met de gevestigde staats- en gezagsleer van de Katholieke wijsbegeerte. Als voorbeeld wijs ik naar menig artikel in de Nieuwe Eeuw, naar de uiteenzetting van het Kamerlid M. van Poll en naar Christofoor (23. II. '46). Ik wil hier met de meeste nadruk tegenoverstellen, niet slechts, dat men als Katholiek volkomen vrij is in zijn mening omtrent het Indisch beleid der regering, doch bovenal, dat men druk bezig is, schromelijk misbruik te maken van de „Katholieke staatsleer" en deze zodoende in discrediet te brengen en bij talloze Rijksgenoten en bij talloze Rijksgenoten van overzee. Het is het goed recht van bovenbedoelde Katholieken, felle critiek te leveren op een beleid, dat h.i. onjuist is. Zij missen echter het recht, om aan deze critiek een principieel karakter te geven. Hiermede wil ik niet zeggen, dat de bewoording van de argumentatie van de zijde der Regering steeds gelukkig is geweest. Het is mij slechts te doen om de strekking van het beleid en de conclusies, waartoe dit heeft gevoerd, belichaamd in het aan Sjahrir gedaan aanbod.

1) Vooreerst is het toch wel voor iedereen duidelijk, dat Nederland volgens de Katholieke staats- en gezagsidee bevoegd is om aan Indië zelfbeschikkingsrecht te geven. Men kan erover debatteren, of Indië „van nature" zulk recht heeft, dan wel of het thans wordt verleend. Onverschillig de vorm (verlening — erkenning), het resultaat, waar het nu om gaat, is: dat Nederland goed vindt, dat Indië over een bepaald aantal jaren zelf beslist over het voortbestaan van een rijksverband.

Het is zonder meer dwaasheid om te menen, dat Nederland dit op grond van welk Katholiek beginsel dan ook niet zou mogen goedvinden.

Daar komt bij, dat het in de zeven punten aangeduide Rijksverband geen staatsgemeenschap is, doch een statenvorm van empire en statenbond. Zulk een publiekrechtelijk verband veronderstelt en begrenst het zelfbeschikkingsrecht, de souvereiniteit der delen. Het is geheel onlogisch om de zeven punten aanvaardbaar te achten en tevens het zelfbeschikkingsrecht, dat daaraan ten grondslag is gelegd en dat logisch er in ligt opgesloten, te verwerpen. Zodanig Rijksverband is geen staat en wat specifiek voor de staat en het staatsgezag geldt, geldt niet voor het Rijksverband en het „Rijksgezag".

2) Wat nu het zelfbeschikkingsrecht zelf betreft, ook de vraag, of dit recht aan de Indische volken van nature toekomt tegenover het Nederlands gezag, is niet zo eenvoudig binnen het kader der Katholieke staatsleer als vorenbedoelde auteurs het gaarne willen doen voorkomen.

Het overheidsgezag van Nederland over Indië wordt regelmatig, en ook van Katholieke zijde, getypeerd als „voogdij". Wat er nu van deze typering ook moge zijn, ik wijs er op, dat juist de aanvaarding van het voogdijkarakter van Nederlands gezag het zelfbeschikkingsrecht potentieel insluit. Ik ontken, dat de Katholieke staatsleer medebrengt, ofwel een eeuwige voogdij ofwel een eenzijdig recht van den voogd of naar believen te beslissen, wanneer zijn pupil tot rijpheid is gekomen. De voogdijtheorie brengt expiratie van gezagsbevoegdheid mede, naarmate het zelfbeschikkingsrecht (wij spreken misschien beter van zelfbepalingsrecht) vatbaar wordt voor feitelijke oefening.

3) De beste wijze echter, om misbruik van beginsel te bestrijden, is om te trachten uit eigen inzicht de gevolgen van het beginsel te ontvouwen. Ik wil stellen: de Katholieke staatsleer wijst veeleer in de richting van het Regeringsbeleid, dan in die van het standpunt der bovenbedoelde Katholieken. Nu weet ik zeer wel, dat men eigenlijk niet kan spreken van „een" Katholieke staatsleer. Reeds over de vraag, wat Thomas van Aquino nu precies gezegd heeft, is binnen het kamp der Thomisten veel en principieel verschil van mening. De opvatting, welke aan het hier volgende ten grondslag ligt, is die, welke is uiteengezet in het voortreffelijk werk van B. F. E. van Welie, Thomas van Aquino en Joannes Bodinus, een vergelijkende studie over het subject van de souvereiniteit (Nijm. theol. diss., 's-Hertogenbosch, 1936). Het lijkt me goed, als onze Katholieke tegenstanders van het Indische regeringsbeleid met dit werk eens terdege rekening zouden willen houden.

4) Alvorens een uiteenzetting van deze leer te geven, moet ik onderstrepen, dat Indië positiefrechtelijk moet worden gezien als een gemeenschap, welke met de staatsgemeenschap wèl het doel gemeen heeft, doch niet de souvereiniteit. Staatsorganisch beschouwd, is Indië een aan Nederland ondergeschikte gemeenschap.

De Nederlandse gezagsoefening in Indië heeft niet het Nederlands doch het Indisch algemeen welzijn tot doel. De Utrechtse richting beklemtoont meer de onderordening van Indië in staatsorganisch opzicht. De Leidse richting legt de nadruk op de nevenordening in de gemeenschapsdoeleinden. Het ongeluk is dat de debatten verward zijn, doordat het aspect, waarin van nevenordening kan worden gesproken, veelal niet onderscheiden is van het aspect,

het nieuws van vandaag

De koppen van vandaag dragen een ietwat martiaal karakter, doch de toestand is niet zo erg als men op het eerste gezicht zou kunnen denken. Het Duitse volk is niet in opstand voor zover ons bekend. De bombardementen, die Noordamerikaanse en Britse bommenwerpers uitvoerden op Bremens duikbotenkooien, waren proefbombardementen. En de Russische troepenbewegingen door Tsjechoslowakije naar Duitsland houden verband met een „reorganisatie der bezettingsstrijdkrachten in de Russische zone van Duitsland". Er zijn tongen, die beweren, dat deze troepenbewegingen een ander doel hebben. Zondag aanstaande worden in Tsjechoslowakije Parlementsverkiezingen gehouden. Het moment schijnt voorwaar te zijn uitgezocht, want de doortocht duurt juist negen dagen.

Het ziet ernaar uit, dat de Sovjets niets ongedaan laten om hun invloed in Europa zoveel mogelijk te vergroten en te bestendigen. Volgens Byrnes moet dat een der redenen zijn waarom de conferentie der Ministers in Parijs onlangs mislukte. Byrnes hield gisteravond een radiorede in Washington, waarin hij te kennen gaf dat de Russen de verantwoordelijkheid dragen voor deze mislukking. Hij waarschuwde dat de Verenigde Staten zich niet zouden laten weerhouden door pogingen van de Sovjets om een vredesconferentie in de zomer te beletten. Dan liever naar de Verenigde Landen in plaats van besprekingen tussen de Grote Vier, zeide de Noordamerikaanse Secretaris van Buitenlandse Zaken.

De vraag is echter of de Verenigde Landen tegen Rusland iets kunnen doen. Men zit al maandenlang met de Iraanse quaestie en nog is er geen oplossing gevonden. Hussein Ala, de Iraanse Ambassadeur in de Verenigde Staten, heeft verklaard, dat de Sovjet-inmenging in zijn land nog niet geëindigd is. Over de botsingen tussen troepen van de centrale Iraanse regering en die van Azerbeidsjan is hem niet veel bekend en trouwens niemand. Zelfs in Teheran weet men niet precies wat er gaande is. Men zegt evenwel dat geen opdracht gegeven is aan het leger om een aanval te openen.

Vandaag is het de Pan-Amerikaanse Dag, de dag die herdacht wordt in alle Amerikaanse republieken. Moge men althans op dit halfrond van de wereld blijven samenwerken en zo de vrede helpen bevorderen.

waarin van onderordening moet worden gesproken.

M.i. moet aan de Utrechtse richting worden toegegeven, dat er naar positief recht nimmer een Rijksverband heeft bestaan, dat het karakter heeft van staats- of rechtsgemeenschap. Staatsorganisch gezien oefende de staat Nederland overheidsgezag uit over de gemeenschap Indië en waren de Nederlandse organen geen Rijksorganen, in zover zij gezag over de overzeese gebiedsdelen oefenden.

Anderzijds heeft de Leidse richting terecht de aandacht geconcentreerd op de nevenordening, die eveneens — doch in ander opzicht — tussen Nederland en de overzeese gebiedsdelen bestaat.

Uiteindelijk is deze nevenordening belangrijker dan de staatsorganische onderordening. De nevenordening immers heeft betrekking op het doel, de onderordening op het middel. Lettend op het doel is Indië een staat, lettend op het middel is Indië dat niet.

5) Verder moet ik er nog op wijzen, dat het irrelevant is, of Indië uit zichzelf een eenheid dan wel een veelheid is. Positiefrechtelijk is het een eenheid. Voor de principiële vraag, welke aan de orde is, doet het er niet toe, of oefening van het zelfbepalingsrecht tot een veelheid van staten of tot één staat leidt. Bij wijze van fictie neem ik hieronder uitsluitend gemakshalve het laatste aan.

6) Naar onze opvatting nu is de staat een natuurlijke gemeenschap, d.w.z. geworteld in en geëist door de redelijke en sociale natuur van den mens. Het meest fundamentele natuurlijk recht van den mens is diens recht op zelfbepaling. De meest volmaakte natuurlijke menselijke gemeenschap (de staat) is gebaseerd op de menselijke sociale zelfordening. Deze zelfordening geschiedt, althans na het bereiken van zekere graad van beschaving, in het bizonder ook door het voortbrengen van een gezagsorgaan. Op de basis en binnen het raam der zelfordening is het gezagsorgaan de gemeenschapsspecialist, bekleed met de bevoegdheid om leiding te geven aan de zelfordening, om de zelfordening te coördineren, te ordenen.

Deze gezagsoefening is geen ordening, waarbij van buiten uit en van boven af staatsbladen worden volgeschreven en politieagenten aan het werk worden gezet. Deze gezagsoefening is een leiding, welke de leden „aanspreekt" en hun innerlijke zelfordening opwekt, steunt en versterkt. Geestelijke wisselwerking tussen overheid en burgers is een essentieel element van alle waarachtig gezag. Waar deze te kort schiet of ontbreekt, wordt het gezag tot macht, en ontwikkelt zich bij het gezagsorgaan bijna automatisch een innerlijke verharding.

Wijl nu, althans bij het bereiken van enige cultuur, een gezagsorgaan noodzakelijk is, heeft dit orgaan er recht op, dat de burgers zich niet onttrekken aan de geestelijke wisselwerking en zodoende enerzijds de maatschappij van binnen uit chaotiseren anderzijds binnen het gezagsorgaan een „vertyranniseringsproces" ontketenen. In zover heeft het historisch gegeven gezag recht op gezagsoefening, een recht, dat ontleend is aan en beperkt is door de eisen van het gemeenschapswelzijn. In zover is weigering van gehoorzaamheid aan het gezag strafbaar, weigering van de erkenning van het gezag hoogverraad en georganiseerd verzet tegen het gevestigd gezag rebellie. Tegen dezulken zal het gezagsorgaan dwang mogen en moeten gebruiken.

Tevens echter is daarmede gezegd, dat de geschiktheid van het gezagsorgaan om op het algemeen welzijn te ordenen, laatste maatstaf is van alle recht op gezag. De geschiktheid is een practische.

„Al zou theoretisch bezien een ander subject te prefereren zijn, dan zou misschien practisch beschouwd het bestaande souvereiniteitssubject toch verkozen moeten worden om de vele beroeringen, welke een verwisseling zou teweeg brengen (Van Welie, pag. 233).

7) Welnu, ons, het Nederlands, gezag over Indië is altijd imperfect geweest, omdat de kloof tussen Nederlander en Inlander niet zo te dichten viel, dat de Inlanders het Nederlandse gezag als een uit sociale zelfordening geboren gezag konden beschouwen. Daarom is de theoretische en practische geschiktheid van het Nederlands gezag om op het gemeenschaps doel (=de Indische gemeenschap) te ordenen, steeds een uiterlijke gebleven, nimmer tot een innerlijke, in het gemeenschapsleven gewortelde kunnen uitgroeien. Hiermede is niet gezegd dat het Nederlands gezag slechts macht was, slechts tyranniek zou zijn geweest, doch slechts, dat het Nederlands gezag innerlijk imperfect was en slechts na een — onmogelijk — assimileringsproces perfect had kunnen worden. Terecht is daarom het Nederlands gezag getypeerd als een voogdij.

Nu doen zich twee omstandigheden voor: a) Het wordt door de Javaanse leiding ontkend, dat Nederlandse hulp in de vorm van gezagsoefening nog nodig is; b) de feitelijke gezagsoefening is door de Japanse bezetting onderbroken.

Is het eerste waar, dan zijn dank zij het tweede de practische bezwaren, om het feitelijke souvereiniteitssubject te vervangen, door het theoretisch betere, vervallen. De afzwering van het Nederlands gezag is dan in overeenstemming met het welzijn der Indische gemeenschap, een gemeenschap, welke, gelijk gezegd, ook reeds onder Nederlands bewind een onvolmaakt staatskarakter droeg. De afzwering van het Nederlands gezag zou dan dus rechtmatig zijn. Of het onder a) vermelde standpunt der Javaanse leiding juist is, is een feitelijke vraag, waarover ik niet kan oordelen. Doch ook, al moet deze vraag ontkennend worden beantwoord, dan nóg is door al het gebeurde het innerlijk gezag van de Nederlandse overheidsorganen nog meer ingekrompen dan het reeds was. Dan nóg kan er slechts sprake zijn van een overgangstoestand naar volle zelfordening. En om beide redenen deed de Regering m.i. zeer juist om, in Nederlands en Indië's rechtmatig belang, langs vreedzame weg naar een oplossing te streven en om door royaliteit een vrijwillig samenwerken in de toekomst voor te bereiden.

Mocht dit eerst mislukken dan wordt de Regering gedwongen, om door dwang haar tijdelijk gezag te herstellen, zulks in het belang der Indische gemeenschap. De Regering heeft steeds deze mogelijkheid erkend en opengelaten. Laten wij met haar hopen, dat deze weg aan Indië en ons bespaard blijve. Dank zij der Regering treft ons geen verwijt, als het ooit zo ver zou komen.

(Je Maintiendrai).

Missie Nieuws

NAAR NEDERLAND.

Op het ogenblik verblijven op Curaçao Moeder Vicaria Candida en Priorin Amelia van de Zusters Dominicanessen van Voorschoten, die zich binnenkort naar Nederland begeven om het kapittel bij te wonen.

MGR. O'RYAN OP ARUBA.

Zaterdagmorgen toefde Zijne Hoogwaardige Excellentie Mgr. Patrick Silbert O'Ryan O.P., Aartsbisschop van Trinidad, korte tijd op Aruba op doorreis naar Jamaica. Door de bizonder vriendelijke attentie van den agent van de K.L.M. op Aruba, den heer Eman, die den Pastoor van Oranjestad van de komst van Mgr. O'Ryan verwittigde, waren ter begroeting op het vliegveld aanwezig: Pastoor Theodardus Bartel OP., Pater Aloysius Frunt O.P. en de Rector van het Hospitaal, Pater Pius Paanakker O.P.

Aangezien het vliegtuig een uur oponthoud had, kon men nog even door Oranjestad rijden en de kerk bezoeken. Op de pastorie werd even de koffie gebruikt. Om ongeveer 10.45 uur vervolgde de hoge gast zijn reis.

Curaçao

MEDEDELING.

Als gevolg van de kabelstoornis in de St. Annabaai zijn onze telefoons reeds sedert gistermorgen buiten dienst. Het is een groot ongerief, zeker voor ons even groot als voor de velen die ons plegen op te bellen. Zo goed en zo kwaad het kan hebben wij een koeriersdienst ingesteld, die onze boodschappen op briefjes overbrengt, uiteraard in rudimentaire vorm. Wij doen een beroep op de welwillendheid en verzoeken degenen die iets voor ons hebben dat ook maar op een boodschappenbriefje te laten weten. Men kan den bezorger dan vragen op antwoord te blijven wachten.

Administratie & Redactie.

DE RIO HACHA.

Wij vernemen nog omtrent de machinestoring van het Columbiaanse schip „Rio Hacha", dat het schip niet op eigen krachten de haven binnenvoer, maar door de sleepboot „Betsy" werd binnengebracht. Daar men aanvankelijk vreesde, dat het schip op de rosten zou drijven van de Noordkust was een hulpbrigade van de politie naar Santa Catharina gegaan om eventuele hulp te bieden. Ook het Rode Kruis was gewaarschuwd en had de nodige voorbereidingen getroffen. In tegenstelling met het eerste bericht waren er geen 50 maar 23 passagiers aan boord.

RECHTERS NEMEN AFSCHEID.

Zondagnamiddag ontving Zijne Excellentie de Gouverneur de scheidende rechters Gijsen en Aberson vergezeld door hunnen echtgenoten, die gisteren het Staatsdeel verlieten.

PROF. HERINGA BIJ DEN GOUVERNEUR.

Maandagmorgen ontving Zijne Excellentie de Gouverneur Professor Dr. G. C. Heringa, Hoogleraar aan de Universiteit te Amsterdam, waarmede de landvoogd een langdurig onderhoud had in het bijzijn van Dr. Ph. Hartz.

CURAÇAO'S HULP.

In ons hoofdartikel van gisteren is een alinea uitgevallen. Ongeveer in het midden van de eerste kolom, tweede bladzijde moet boven de zin „Verder ontstond de Fellows of the Bellows" nog de volgende alinea ingelast worden:

Eveneens op de Isla werd door de Vereniging van Geëmployeerden der Koninklijke Shell — die pas 26 Maart vorig jaar werd opgericht — een charmante geste gedaan toen zij voor 3000 Gld. honderd postpakketten zond aan degenen die op de BPM-installatie te Pernis met de behandeling en verzending van de te Pernis aankomende goederen waren belast. Het zou hard gelag geweest zijn of de duizenden pakken die van Curaçao naar Nederland gingen en die de eerste tijd met behulp van de CPIM/CSM naar Nederland konden worden vervoerd wel te behandelen en zelf niets te krijgen. De zenders van de goederen hebben dan ook het hunne bijgedragen. Ook schonk deze Vereniging van Geëmployeerden der Koninklijke Shell nog 1000 Gld., Nederlands courant, aan de Stichting 1940-'45 en 500 Gld. aan het comité ter verzending van liefdespakketten aan de uit Oost-Indië terugkerende weduwen en wezen van Employé's van de Koninklijke Shell.

Verder ontstond de Fellows of the Bellows...enz...

VERENIGINGSNIEUWS.

R.K. Padvinderij.

St. Petrus Canisiusgroep: Hedenavond half acht bijeenkomst van de stam in de Pastorie van Wishi.

St. Jorisgroep: Zondag aanstaande 26 Mei des middags half drie bijeenkomst van alle groepen ter viering van het St. Jorisfeest op de terreinen bij de kerk van ajnwé. Als wedstrijden zijn uitgeschreven — stokkenrace, knopenrace, seinwedstrijd en EHBO wedstrijd.

De Surinaamse spelers aangekomen.

„Beste elftal dat Suriname ooit uitzond."

Gistermiddag omstreeks 16 uur arriveerde de Surinaamse voetbalploeg per vliegtuig op Hato. Het bestuur van de C.V.B. was ter begroeting aanwezig, zomede de heren Waldi Goedhart en Dr. Percey Nassy namens J.P.F. Er waren vele Surinamers en andere belangstellenden waaronder de Venezolaanse veteranen.

De ploeg is samengesteld gelijk wij gisteren vermeldden, met uitzondering van Zwakke, die vervangen werd door Belgrave.

In de Club J.P.F. waar de Surinaamse spelers verblijf houden was het een drukte van belang. Voorzitter Viejou van de C.V.B. heette den gasten hartelijk welkom en zeide, dat getracht zal worden hun het verblijf op Curaçao zo aangenaam mogelijk te maken.

De heer Waldi Goedhart hield eveneens een korte toespraak waarin hij verklaarde, dat de hoop van alle Surinamers op Curaçao op hen gevestigd is, nl. dat zij de eer van Suriname zouden hoog houden.

Door J.P.F. alsook de verenigingen Transvaal en BOYS werden bloemstukken aangeboden, terwijl MYOB het met muziek zeide en een radio met pickup ter beschikking stelde.

Wij brachten een bezoek aan de spelers op hun kamer nadat zij een bad genomen hadden. Men was nog in verschillende phasen van kleding en ontkleding, doch de spullen waren grotendeels opgeborgen. Dé Curaçaose krijgsmacht had dubbele kotten ter beschikking gesteld, zodat ruimte uitgewonnen werd. De kamer in de bovenverdieping van de club is ruim en luchtig. Verder zijn er enkele kleinere kamers waarin de leiders zijn ondergebracht.

De heer Wijngaarde aan wiens bevelen elkeen zich te houden heeft, zeide ons dat hij tot dusverre tevreden is. Ook verstrekte hij ons verschillende mededelingen over de ploeg.

Het speet hem, zo zeide hij, dat de Surinamers op Curaçao niet veel verwachtingen schenen te hebben van dit elftal. Men ontving brieven in Suriname waarin gevraagd werd: „Wat komen jullie doen?" De heer Wijngaarde zeide te vertrouwen dat het elftal alle verwachtingen zal overtreffen. **Dit is het beste elftal dat Suriname ooit uitgezonden heeft. Het is beter dan het elftal dat in 1944 tegen Curaçao speelde te Paramaribo.** De jongens zijn in puike physieke conditie. Doordat Zwakke niet aan de physieke eisen voldeed, kon hij niet meekomen, hoewel hij een goede speler is, gelijk Curaçao enkele jaren geleden kon ervaren.

„Wij zijn gekomen om te winnen", aldus de heer Wijngaarde. „Winnen wij niet, dan komt dat niet doordat wij niet goed zijn, doch doordat de anderen beter spelen."

De heer Monkou, die op Curaçao welbekend is en hier o.a. in het Surinaamse elftal tegen de Paraguayos uitkwam, heeft een groot aandeel gehad in de opleiding van de ploeg, zodat zij kunnen voldoen aan de bizondere eisen, die hier gesteld worden. Het elftal heeft vooral een groot uithoudingsvermogen. Men heeft veel aan gymnastiek gedaan en wij konden er ons van overtuigen, dat alle spelers taai en lenig zijn. Er zijn geen „buikjes" bij, zoals in het Curaçaose elftal.

Naar men ons mededeelde is de voorhoede de grootste kracht van het elftal. Het is een snelle voorhoede waarvan de spelers elkaar kennen. Daar is Nelom, de gladde rechtsbuiten, voorts de handige „Vossy" Belgrave en Kamperveen de watervlugge midvoor. Dési Samson zal linksbinnen spelen. Hij is de Pardo van Suriname: dat zegt genoeg. Dan heeft men linksbuiten De Clercq, bijgenaamd Het Kanon. Zoals men zich kan herinneren werd De Clercq in de eerste wedstrijd te Paramaribo tegen Curaçao „buiten gevecht gesteld" na enkele minuten spelens en kon hij niet verder meedoen in het tournooi. In de wedstrijd daarvoor tegen Aruba hielp hij een 5—0 overwinning bezorgen voor Suriname. Wim Echteld, de spil, is taai en onvermoeibaar.

Men weet nog niet of hij dan wel Leeuwin de beste voor deze moeilijke post zal zijn. Babb en Woerdings zijn kanthalfs. Paton, Elshot en Monkou zijn achterspelers. En in het doel vindt men Charlie Knel, „still going strong" ondanks zijn jaren (al is hij nog geen veertig zoals Monkou). Rach, Deira en Graanoogst zijn nieuwelingen in de Surinaamse voetbalploeg.

De vermoeidheid van de reis scheen als verdwenen toen de spelers het avondmaal gebruikt hadden. Onder degenen die even in de Club kwamen groeten werden vele oude bekenden ontdekt. Ook Curaçaose jongens waren er om alvast kennis te maken of herinneringen van het verblijf in Suriname op te halen.

Hedenmorgen kon men de spelers, waarvan velen in het groene soldatenuniform, door de Willemstadse straten zien wandelen.

Uit de Pers

BRUIKBAAR OORLOGSMATERIAAL VERROEST IN DE DEPOTS.

Wat gebeurt er eigenlijk met de massa's oorlogsmateriaal, die in Europa zijn achtergebleven na de demobilisatie en terugvoering der geallieerde troepen uit Europa? De speciale correspondent van de News Chronicle, S. L. Solon, geeft hierop een antwoord. Hij bezocht bijna alle depots in België, Nederland, Frankrijk en Denemarken, sprak met de verantwoordelijke personen, en stelde tevens een onderzoek in naar de noden der bevolking in de landen, waar de opslagplaatsen gelegen waren en naar de mening, die deze mensen hadden over het vasthouden dezer goederen. De ervaring, die hij opdeed was wel een zeer droevige. Het werd hem n.l. overduidelijk, dat zich een herhaling aan het voltrekken was van het drama der liquidatie na de eerste wereldoorlog. Zijn conclusie:......

Terwijl Europa in de koude leeft, blijven pakhuizen vol met wintergoed gesloten. Bij een wereldlevensmiddelentekort blijven vrachtwagens staan roesten in de modder, terwijl ze gebruikt konden worden om voedsel en kleding te vervoeren.

Slechts een snel ingrijpen kan de groeiende bitterheid tegenhouden van diegenen, die goederen, die ze zelf zo dringend nodig hebben, zien vergaan en bederven en roesten in legeropslagplaatsen en modderige velden.

In de depots, die over Frankrijk, en België verspreid liggen, bevinden zich tienduizenden voertuigen, duizenden tonnen chemicaliën, kantoormachines en gereedschappen. De inventarislijsten geven een verscheidenheid van 3 millioen verschillende soorten.

Het grootste gedeelte van het materiaal in België is van de Amerikanen. Volgens de inventarislijsten loopt de waarde hiervan ver in de 4 billioen dollar. De waarde der goederen in de Britse opslagplaatsen beloopt enige millioenen ponden.

De verliezen door diefstal zijn bizonder hoog. Naar schatting bedragen deze voor de Amerikaanse depots 1 millioen dollar per week. De verliezen in de Engelse opslagplaatsen zullen hiervoor wel niet veel onderdoen.

Het verlies door waarde-vermindering is echter aanzienlijk groter. De tijd, het weer, roest en verrotting nemen ieder hun deel.

Slechts een paar mensen zijn belast met de liquidatie van deze enorme voorraden en, wat de grootste en meest doelmatige verkoop in de geschiedenis had moeten worden, is nu ontaard in een kleingeestige dorpshandel en een gelegenheid tot bevoorrading van een funeste gifhandel.

Noch in Londen, noch in Washington heeft men een concreet idee wat er eigenlijk met deze goederen moet gebeuren en wat hun uiteindelijke bestemming zal zijn.

Er worden wel enkele redenen opgegeven voor dit uitstel van handelen. Hiervan zijn de voornaamste wel de volgende:

De ware sterkte van de bezettingstroepen in Europa is nog niet definitief vastgesteld, met het gevolg, dat niemand weet hoeveel voorraden deze legers nog nodig zullen hebben.

Een tweede reden is, dat er grote vrees bestaat, dat de verkoop van dit materiaal, de Amerikaanse en Engelse exportmarkten ongunstig zou beïnvloeden.

Alsof kopers van enige importanti niet liever particuliere goederen zouden kopen dan militaire!

Een derde reden is gelegen in het feit, dat bepaalde landen slechts een beperkte deviezenvoorraad hebben. Zouden ze hiermede de militaire goederen kopen, dan hebben ze geen geld meer over om de waren van de vrije markt af te nemen.

De vierde — en meest doorslaggevende — is deze, dat de roest en het bederf deze waren en voertuigen vastgekluisterd heeft. Ze zijn practisch onverkoopbaar geworden!

Er is echter geen enkele verontschuldiging te bedenken voor het vasthouden van winterkleding, schoenen en voorraden voor ziekenhuizen, voorraden, die liggen te verrotten, terwijl er overal schreeuwend gebrek aan is!

Bovendien zouden de legerwagens — die veel minder economisch in het gebruik zijn dan particuliere vrachtwagens — slechts voor één of twee jaar worden gebruikt en dan toch gaandeweg worden vervangen door types van de vrije markt, die doelmatiger uitgevoerd zijn.

(De Burcht).

ROXY HEDEN: DINSDAG - 21 Mei

7 PM 1.25 0.75 Geen kind.
WEDERVERTOONING van het ongeëve... SUCCES:
„THE BLACK SWAN"
„Fox's„ buitengewoon geslaagde piraten... „TECHNICOLOR"
Geheel in 't Engelsch, m| Spaansche tekst
Tyrone Power — Maureen O'Hara — George Sanders
Avonturen en Actie in de Caraibische Wa...

9 PM 1.25 0.75 Geen kind
„WARNER"'s blijspel, dat zoo zeer in de... gevallen is:
„CHRISTMAS IN CONNECTICUT"
Een gewaagd, pikant, modern verhaaltje, dat ... de meest onverwachte wendingen neemt.
Barbara Stanwyck — Dennis Morgan — Sy... Gree...
Een klucht, die er inderdaad ZIJN MAG.

Morgen WOENSDAG:
7 PM: „SINGAPORE WOMAN" m| Brenda Mar... David Bruce
9 PM: RHAPSODY IN BLUE" (De geschiedenis v... George Gershwin) m...
Robert Alda, Joan Leslie Alexis Smith, e. a.

CINELANDIA HEDEN: DINSDAG 8 00 PM.
EEN SPAANSCH-SPREKENDE ROLPRENT VA... HOOG GEHALTE!
Uit Mexico komt:
een geschiedenis van liefde en moed... van lafheid en verra...
met als achtergrond: DE FRANSCHE REVOLUTI...
LAS DOS HUERFANAS
op schitterende wijze vertolkt door die onovertroffe... Mexicaansche actrice:
Maria Elena Marquez
bijgestaan door:
Susana GUIZAR — Rafael BALEDON — Anita BLANCH — Juli... SOL...
Een film, die in vele opzichten een zeer bijzonder kunstw...
fl. 1.25 0.75 Geen kinderen
Morgen WOENSDAG: „MAN POW..."
met: EDW. G. ROBINSON — MARLENE DIETR... GEO. RAFT.

EDISON HOUS...
PIETERMAAI No. 7 TEL...
Erkend Electro Technisch bedrijf
Wij bieden onze diensten aan voor het aanleggen van ...trische installaties in woonhuizen, kantoren, Fabrieken e... vens het aanbrengen of aansluiten van motoren, repara... alle electrische apparaten. Uw opdracht is bij ons i... handen. Wij stellen ons ook ter beschikking voor grond... spreidingen en uitleggingen te geven voor U over ... bouwen of aanleggen van Uw installatie. Denk aan de ... gebouwen die U opzet, denk tevens ook aan de uitvoe... installaties door de dagelijksche keuring van gouverneme... Wij vestigen Uw aandacht op dat deze keuring zee... is en op moderne uitvoering is gebaseerd. U weet a... voor gevaar aan een snoerleiding is en een blank draad... woning. Dus loopt bij ons aan en bespreekt eerst Uw ... problemen met ons.

WANTED FOR RENT
BIG GARAGE OR GARAGES, IN GOOD CON... ACCOMODATION FOR THREE CARS, IN IN THE VICINITY OF OUR SHOPS
PALAIS ORIENTAL Heerenstr...
Tel. No. 2456

GETROUWD
MARIE A. VAN GEF...
HARRY PRESS
Curacao 20 Mei 1946.

Het is er weer!
BOLDOOT
Holland's beste Eau de Cologne
Is werelds beste Eau de Cologne.
Alleen in de betere zaken verkrijgbaar.
Alleenvertegenwoo...
J. E. MAURI...
Breedestraat 81.
3—1

...sch Allerlei — II

Oude Inventarissen.

door

Nicolaas van Meeteren.

...at valt er over oude planta-...ventarissen te schrijven, ...de oppervlakkige kranten-...vragen. Een zakelijke, ...opsomming van landbouw-...edschappen, vee en meubi-... die ons niets zeggen en ...den geest niet boeien. En ...is het niet zo. Hem, die ze ...aandacht leest en herleest, ...de zaken en de waarden ver-...t met andere opgaven uit ...lfde tijd, of wel met die uit ...vroegere of latere periode, ...gen ze veel, leren ze veel, ... anders een gesloten boek ... hem zou zijn gebleven, maar ...len hem aan de andere kant ... vragen, prikkelen hem als ...ware tot een verder onder-...k, teneinde ook daarop het ...woord te kunnen vinden.

...Zo zien wij bijvoorbeeld in een ...len inventaris van de tegen-...ordige plantage „Siberie" — ...toen nog „Malpais"*) heette ...pas na vele naamsveranderin-..., (waarop ik misschien later ... terugkomen) niet naar het ...ssische verbanningsoord „Si-...rie", maar eenvoudig naar ... der vroegere eigenaren, een ...eren Saverio of Siverio Ca-...rio, zou worden genoemd — ... slaven met naam en bijna-...n of de ambacht die zij uit-...fenden, aangeduid.

Onder anderen was er een, ...ens naam gevolgd werd door ...bereider. Hij was dus leer-...oier, dus een bewijs, dat er ...n ter tijd op ons eiland leer ...rd gelooid., een industrie, die ...ans niet meer bestaat.

Eerder had ik moeten schrij-...en „nog steeds leer werd ge-...oid", want moeten wij gelo-...en wat don Lope Lopez de ...Morla aan don Francisco Nu-...ez de Melian, van uit Coro ...hreef op de 2de September ...534: „...... y ansi mesmo vn ...co de a donde el pueblo se ...stentava, lo segué con guata-...na de una tenería podrido, y ...n las mas cosas susias......" ...en zo heb ik ook een put, ...aaruit het volk zich van drink-...ater voorzag, dichtgestopt met ...errotte „guatapana" (dividivi-...eulen) en andere vuile stoffen ...=vertaling van mij=), dan be-...stond er op Curaçao reeds in de ...Spaanse tijd een „tenería" (leer-...oierij.)

Achter een andere naam ...prijkte het woordje „vroemoer" ...een plaatselijke verbastering dus ...van het oud Hollandsche ...„vroedmoeder", waarvan de ...verbastering bleef doorgaan tot ...onze huidige papiamentse ...verbastering bleef doorgaan tot ...„vroemoen" in Jansen's woor-...denboek aangegeven als „vru-...mon".

In diezelfde inventaris zien wij nog vermeld Juanota, „spin-...ster" en in een andere van de-...zelfde plantage, maar uit een vroegere periode, klaarblijkelijk door denzelfden persoon opge-...maakt, Loesietje „kweester". Wat was de bedoeling? Moeten wij beide woorden opvatten als vrijster, dus jongmeisje? (Verg. Eng. „spinster" jonge dochter, dat op Curaçao, ook door Hollands sprekenden uit de oude tijd in de Engelse betekenis schijnt te zijn gebruikt). Of hadden ze een andere betekenis? Van Dalen geeft op: „spinner, m. spinsters, v. die spint enz. arbeider op ene spinnerij", en voor kweesten, „kweestte, heeft gekweest (gew.) vrijen (op Texel en Vlieland) en wel terwijl ...deuren of vensters openstaan en ...de minnaar op de deken zit of ...ligt waaronder zijn beminde rust. Kweester m. (gew.) vrijer, minnaar", dus mannelijk.

Mijns inziens ligt het dus meer voor de hand in dit geval te veronderstellen, dat „spinster" in de juiste betekenis zou zijn gebruikt en ermee bedoeld werd een meisje, dat zich onledig hield met het spinnen van vlas of katoen en gen „jonge dochter" of „vrijster".

Vooral wanneer wij op dezelfde inventaris twee spinnewielen aantreffen, worden wij gedwongen die conclusie te aanvaarden. Er werd toen op Curaçao dus ook gesponnen, denkelijk katoen van eigen bodem, want, dat er in die oude tijd katoen in Siberie werd verbouwd, staat geschiedkundig vast. Opmerkelijk is het evenwel, dat in de verschillende inventarissen noch katoen, noch garen of vislijn voorkomt.

Maar er is meer. Wij lezen verder, dat zich toen in de magazijnen 400 schepels rogge en 6500 schepels mais bevonden. Zou de rogge toen ook hier zijn verbouwd? Bij van Grol lezen wij, dat Laurens Pietersz, de eerste landbouwkundige op Curaçao, op een salaris van ƒ 40.— in de maand, waaruit hij nog twee uit Holland meegebrachte boerenknechts, ieder ƒ 7.50 per maand had te betalen, proeven had genomen met de aanplant van rogge, barbarijse tarwe en tabak, doch zonder succes. Wellicht was het zaad van alle drie gewassen te oud dan wel „de natuur van de grond daarvoor ongeschikt". Deze proeven werden echter niet op „Siberie" doch op „Chinchoro" genomen, denkelijk op de plek waar nu de oude boomgaard van Klein St. Joris („Chinchó chiqui") staat. Zouden latere proefnemingen met rogge dan wel geslaagd zijn? Wie weet, zou onze tegenwoordige opvolger van Laurens Pietersz, ons wat meer hierover kunnen vertellen.

Dat in de 18de eeuw het landbouwbedrijf en de veeteelt meer op Hollandse leest was geschoeid dan in de 19de, blijkt verder uit de volgende posten:

43 Ganzen, 1 vlucht duiven, 10 boter carns, 8 melktobbens, 9 keulse melkpotten, 16 ploegijzers.

Kunnen wij, uit hetgeen wij reeds geschreven hebben omtrent het woord „vroemoer", de conclusie trekken, dat bij het bestuderen van de etymologie der Papiamento-woorden, steeds naar het Nederlands en het Spaans van de 17de eeuw of vroeger en liefst naar de Zeeuwse en West-Friese dialecten en voor wat het Spaans betreft, naar de Galicische, moeten grijpen, een bevestiging hiervan krijgen wij in het reeds genoemde woord „kweester" en verder teljoor (P. tayó), kokkel, kokkelhuisje (P. kokoliesjie — Jansen: cocolishi), mahogne (P. Mahog-Jansen: Mahok).

Wat dit laatste woord betreft, zou men kunnen tegenwerpen, dat niet het Pap. „mahog" van „Mahogne" is afgeleid maar juist het tegenovergestelde heeft plaats gehad, en terecht. Slaan wij het woord „Mahogany" op in Chambers's Etymological Dictionary, dan vinden wij achter dat woord vermeld: „a tree of tropical America; its wood of great value for making furniture (mahogon, the native South American name).

Het Spaanse „Caoba" zal denkelijk aan een verkeerde interpretatie van een Indiaans woord zijn ontstaan te danken hebben en wel van het woord „Caabó". In het werk „Arte de la Lengua Guarani, o mas bien Tupi" van Presb. Antonio Ruiz de Montoya, (Weenen, Faesch en Frick, 27 Graben, -1876-, vinden wij voor „Caabo", „romones y hojas (grote takken met twijgen of bladeren) en voor „Ramada", „Caabo apopí".

Vreemd is het echter, dat men daarin het woord „Mahogan" niet aantreft, niettegenstaande het Tupi, volgens degenen, die een studie ervan hebben gemaakt, dezelfde betekenis heeft voor de Indiaanse talen van Zuid Amerika, als het Sanskrit voor de Indo-Germaanse talen.

Ook het Franse „Acajou" duidt op „Caoba".

Omgekeerd komt in de oude lijsten menig voorwerp voor, waarvan de gebruikte benaming geen Nederlandse is, maar een leenwoord en zodanig veranderd of verminkt, dat men noodgedwongen moet aannemen, dat reeds toen het Papiamento zich deed gelden. In een inventaris van 1743 treffen wij aan: „een canoa", „een dorie", en „150 schepels pindies".

Maar reeds veel vroeger treffen wij typisch Curaçaose namen en woorden aan, niet alleen in inventarissen, maar ook in akten van overdracht en andere stukken. Zo wordt in de eerste helft der 18de eeuw het woord „Santana" reeds gebruikt in de betekenis van begraafplaats; trankeer in die van levende heg of heining; rooi in die van waterloop of bedding (Sp. aroyo); makotten (P. makoetoe, Jansen: macutu) voor manden; koenoek of wel knoekje (P. cunucu, sp. conuco, holl. akker) voor plantgrond; kardoesje (P. cadoesji) voor cactus.

Wat het meest opvalt, is echter het veel voorkomen van namen, die wij, zolang het tegendeel niet is bewezen, gedwongen zijn als van Afrikaanse oorsprong te beschouwen. Deze namen komen vooral veel voor in de eerste decennia van 1700. Na 1750 namen ze af, om ten lange leste helemaal te verdwijnen. Portugese namen komen niet, of slechts heel zelden voor en dan is het meestal niet uit te maken of het geen verminkte Spaanse namen betreft. De Hollandse en Spaanse namen domineren; in de eerste tijden vooral de Spaanse, later de Hollandse.

Hier volgen een paar voorbeelden uit een inventaris van 1717:

Afrikaans: Bassoe, Posoepi, Adjana, Lonjo, Baddo, Doecka, Sattie, Poestape (of moeten wij hier een bijnaam zoeken: poesta pe — wed op hem of wed voor hem) Vana, Seoe, Gowe.

Spaans: Pasqual, Louis, Manuel, Goseepie (Guiseppi, Josefa?) Juan, Pedro, Dominga.

Hollands: Pieter, Booy (Bodo) Schorpioen, Hendrick, Prins, Anthony, Claes, Mattias, Bruyn.

Spaans of Hollands: Martha, Maria Madlena (Magdalena), Catharina, Christina.

Papiamento: Sabel, Sebel (beide namen komen tot op de huidige dag voor als afkortingen van Isabel of Isabella).

ONS KONINKRIJK

KUNST EN VOLK.

Prof. Dr. Gerard van der Leeuw, Minister van O.K. & W., schrijft:

Hiermede raken wij reeds het terrein van een andere vorm van beschaving, dat van de kunst. Een van de bedenkelijke tekenen, trouwens niet alleen van onze beschaving, is, dat er een grote afstand gekomen is tussen kunst en volk. De schatten van de kunst, oud en nieuw, zijn wel toegankelijk voor iedereen, maar de grote meerderheid van ons volk, had er tot nu toe weinig weet van. Wij bevonden ons, wat dit betreft, ongeveer in de situatie van een ouderwets gezin, waar de mooie kamer allerlei schone dingen bevat, maar waar men niet in huist. Men weet wel van Beethoven, maar men luistert naar een Amerikaans liedje. Men kent de grote namen van het toneel, maar men neemt genoegen met de eerste de beste film.

Dit is zeker niet alleen de schuld van het volk; de kunst is veel te veel geworden een bedrijf van en voor kunstenaars en hun bewonderaars. Men heeft teveel vergeten, dat populariteit niet noodzakelijk een bewijs van artistiek onvermogen behoeft te zijn, integendeel. Een zeer geleerd en zeer objectief musicoloog zeide mij onlangs, dat aan muziek, die niemand kan nafluiten, hoe belangwekkend ook, toch iets mankeren moest. Gelukkig is hier veel aan het verbeteren; ik denk hier aan onze nieuwste dichtkunst, die vaak zo eenvoudig is, dat een kind haar begrijpen kan. Ik denk ook aan het sterk toegenomen bezoek aan concerten en schouwburgen.

Het zal echter nodig zijn, dat ook hier de overheid optreedt, niet om voor kunst te zorgen, maar wel om te bevorderen, dat de kunst van allerlei soort ongehinderd tot het volk kan komen. Ik denk hierbij vooral aan het streven, waaraan op het ogenblik hard wordt gewerkt, om de goede kunst ook in de niet-centraal gelegen delen van ons land, een kans te geven. Het is niet voldoende wanneer een tentoonstelling of een schouwburgvoorstelling in Amsterdam druk bezocht wordt, terwijl men vandaar in Leeuwarden of Maastricht niets merkt.

IN WESTLAND WORDT DE SLA WEER DOORGEDRAAID.

Geen schepen en geen export.

Voor ons oog strekt zich een kade uit, 150 meter lang en verscheiden meters breed, bedolven onder sla, sla, die niet prijshoudend was en de belt op moest. Bergen sla van 10 meter en nog hoger en nog steeds meren de groentenschuiten aan de wal en wordt deze kostelijke groente gelost om te verrotten. Een wanhopig gevoel bekruipt ons en wordt langzamerhand tot een beklemming. Is dat nu de toestand, die we ons in de bezetting hadden voorgesteld.

Onze eerste vraag is: „Is er geen export mogelijk?"

„Dat loont de moeite haast niet", antwoordt de directeur van deze Westlandse veiling. „Ons voornaamste afzetgebied was Duitsland, maar daaraan kunnen we niet leveren, omdat de bezettingsautoriteiten import weigeren. Engeland en België nemen naar verhouding te geringe hoeveelheden af en stellen de invoerprijzen vast om concurrentie met de binnenlandse markt te voorkomen en de eigen tuinders te beschermen. Met het vervoer naar Engeland is het al even treurig gesteld: het duurt drie, vier dagen voor onze groente den Engelsen consument bereikt. Als de bootwerkers in Rotterdam duizenden kisten spinazie hebben geladen en hun werktijd is afgelopen, dan brengen zij niet het offer om de duizenden andere kratten met groenten, die morgen aanzienlijk verflenst zullen zijn, ook in de laadruimte te stuwen.

Van de groenten wordt vooral sla doorgedraaid: het is nog erger dan voor de oorlog. Verleden week maakten we voor 100 kroppen sla een dubbeltje. Nu heeft minister Mansholt een zogenaamde bodem voor de markt ingesteld, dat is een minimumprijs; de sla moet nu ƒ 3.50 de honderd krop opbrengen. Willen we deze prijs aanhouden, dan moeten we grote hoeveelheden sla uit de markt nemen. Toch hebben we betrekkelijk weinig aan deze maatregel, want wil ons bedrijf winstgevend zijn, dan moet de kostprijs ten minste ƒ 8.50 de honderd krop zijn. De tuinder betaalt wekelijks per man aan lonen ƒ 40 uit. De loonfactor legt dus al aanzienlijk gewicht in de schaal. Zelfs al hadden deze mensen voor de oorlog ook dit loon verdiend, dan is deze ƒ 40 naar verhouding toch nog aanzienlijk hoger. Immers, vroeger werkte men van 5 uur 's morgens tot 19 uur 's avonds, nu van 's morgens zes tot 18 uur.

Omdat de arbeidsprestatie dus minder is, belast het arbeidsloon de groenten zwaarder. Het gaat er niet om, dat we deze mensen hun langere vrije tijd niet gunnen, maar de tuinder kan dit loon bij het huidige prijspeil onmogelijk opbrengen. Een hogere minimumprijs is dus vereist.

Het dure vervoer.

U zult zich afvragen hoe het komt, dat de spinazie, die hier 8 cent het kilo opbrengt, in de stad toch nog altijd een kwartje, 30 cent per kilo kost. Dit wordt veroorzaakt door het transport, dat aanzienlijk duurder is dan voor de oorlog; vervolgens moeten de grossiers ook hun aandeel in de prijs hebben. Deze leveren via de veiling aan den groentenboer en daar die ook moet leven, wordt de prijs nog meer verhoogd.

Het is te hopen, dat de tuinders hun product niet aan de conservenfabriek leveren — aldus de directeur — deze sluit namelijk met den kweker een contract af, waarbij de prijs van spinazie voor 2 cent per kilo wordt overeengekomen. Dit is nog niet alles. Als de nieuwe spinazie weer komt, ligt de spinazie in blik ons nog zwaar op de maag. Waarom zou de huisvrouw de jonge spinazie afwassen, als zij deze voor een kwartje in blik kan krijgen? Even opwarmen en het diner is klaar. Denk over deze impasse niet te licht. We hadden op grotere afneming van het binnenland gerekend, maar het publiek neemt meestal die groentensoort, die haast niet aanwezig is.

De vooruitzichten in het tuindersbedrijf zijn dus allerminst gunstig, met export op kleine schaal komen we er niet; alleen een grotere afneming van het binnenland kan nog enigszins de situatie voor den kweker verbeteren".

Er wordt veel geklaagd over het regeringsbeleid, het is niet altijd gemotiveerd. Maar toch dwingt zich hier onweerstaanbaar de vraag op: Moet dit nu? Het is ongelofelijk: één jaar na de grootste hongersnood in de geschiedenis van Nederland, in een tijd dat de hele wereld de buikriem aanhaalt en huivert bij de gedachte wie er nu hongert in Wenen, Boedapest, Rome, Indië en China wordt in Nederland voedsel vernietigd.

GEEN VERANDERING IN POLITIEK.

Dr. Van Mook verklaarde op een persconferentie, dat een Cabinet gevormd uit en samenwerking van Katholieken en Partij van Arbeid geen verandering betekent in de huidige politieke toestand in Nederland. Mogelijk zullen de besprekingen er door versneld worden.

Alles is gereed om de besprekingen zo snel mogelijk te hervatten. Sjahrir en ik, zo zeide Dr. Van Mook, kennen elkaars standpunt, zodat er geen uitvoerige besprekingen behoeven te worden gehouden. Ik heb hem een samenvatting gegeven van wat tijdens de besprekingen in Nederland bereikt werd; het is mogelijk dat Sjahrir met nieuwe voorstellen komt, hoewel hij hiervan tijdens de ontmoeting van Zondag niets heeft laten blijken.

De rede van Prof. Logemann dient beschouwd te worden als een finale verklaring. Ik ben niet gemachtigd verder te gaan.

De volledige text van de voorstellen zal pas worden bekend gemaakt, indien een overeenkomst bereikt is. Er is geen reden langer te talmen, daar het vraagstuk uitvoerig besproken is door de Indonesische gedelegeerden in Nederland.

De Nederlands-Britse besprekingen te Londen vielen niet binnen de omlijsting van de voorstellen. De Nederlandse regering heeft volkomen onafhankelijk haar standpunt bepaald.

Dinsdagavond spreekt Dr. Van Mook voor de radio en tegen het einde van de week vertrekt hij naar Singapore om er besprekingen te voeren met Lord Mountbatten.

In de nabije toekomst wil Dr. Van Mook Bali en de andere eilanden bezoeken. Hij weigerde over de toestand op Sumatra te spreken (Aneta).

DE JUISTE MENING.

Het „Dagblad" schreef Maandag, dat de stemming van de Tweede Kamer over de motie Van Poll op juiste wijze de openbare mening van Nederland weergeeft ten opzichte van de Indonesische quaestie. De meeste Nederlanders willen niet de uiterst conservatieve richting noch de machtspolitiek volgen.

Het blad was ook van oordeel, dat de communisten wonnen bij de verkiezingen, omdat de geestelijke ontreddering van de oorlog nog niet overwonnen is.

DE KATHOLIEKE FRACTIE.

De Katholieke Volkspartij heeft Dr. Carl P. M. Romme benoemd tot Voorzitter en Dr. L. G. Kortenhorst tot Secretaris van de Tweede Kamer-fractie (Aneta).

DE HAVENSTAKING.

Vijftig gepantserde auto's brachten Maandag 500 politiemanen naar de Rotterdamse haven; men verwachtte later nog een contingent troepen. Duizend soldaten, hoofdzakelijk uit de Noordelijke en Oostelijke provincies kwamen te Amsterdam aan en werden aan boord van de schepen geplaatst.

Ongeveer 100 niet stakende arbeiders en 400 vrijwilligers boden zich aan voor arbeid. Ongeveer 2/3 van het normaal aantal arbeiders werkt te Amsterdam, terwijl ook te Rotterdam schepen geladen en gelost worden door vrijwilligers (Aneta).

WELTER JR. DOOR DE JAPANNERS GEDOOD.

Naar wij vernemen is de jongste zoon van het Katholieke Kamerlid Ch. J. M. Welter, die op Java in de ondergrondse beweging een rol speelde door de Japanners tijdens de bezetting gegrepen en er ter dood gebracht.

Het is aannemelijk dat de vijand zich daarbij mede gewroken heeft op den vader, die oud- Vice-President van de Raad van Indië was, viermaal Minister van Koloniën is geweest en, toen de wereldoorlog uitbrak als zodanig zitting had in de cabinetten De Geer en Gerbrandy.

COMMUNIQUÉ

Het Nederlands Indische Leger deelt ons mede, dat zes soldaten gedood zijn tijdens de gevechten die Zaterdag en Zondag plaats hadden. Zaterdag zijn Nederlandse soldaten in een hinderlaag gelokt; twee lijken waren vermist maar werden later ten Oosten van Struiswijk door een patrouille gevonden. (Aneta).

SPORT

WELKOM COLOMBIANEN.

Hedenmiddag omstreeks 17 uur arriveert de Colombiaanse voetbalploeg op het vliegveld Hato. Wij kennen de samenstelling van deze ploeg niet en de telefoon die nog steeds niet werkt belet het inwinnen van inlichtingen. Wij heten de Colombianen hartelijk welkom. Mogen zij hier een prettige tijd doorbrengen.

De Heer en Mevrouw
A. BOUMAN – VERDOORN
geven hierbij kennis van het voorgenomen huwelijk van hun dochter.
FLORENTINE
met den Heer
FRANS van der MEER,
waarvan de voltrekking D.V. zal plaats hebben op 14 Juni 1946 te Batavia, N.O.I.
Aruba 17 Mei 1946.

Arubaansche Kunstkring

De Promotors van de Arubaansche Kunstkring noodigen hierbij uit, alle kunstliefhebbers tot het bijwonen van een zeer belangrijke vergadering in het gebouw van de Sociedad Bolivariana Vrijdag a.s. 24 Mei 1946, om 20 uur, zijnde de oprichtingsvergadering, waarin een Bestuur zal worden gekozen. Statuten ter goedkeuring aangeboden om te worden gestuurd naar den Gouverneur van Curaçao; contributie zal worden vastgesteld en algemeene besprekingen zullen worden gevoerd. Komt U allen!

Kennisgeving.
Wilt U Uw huis in een prettige buurt te San Nicolas?
Een bepaald bedrag contant -- de rest tegen zeer voordelige condities.
Voor verdere inlichtingen wende men zich tot
JOHN C. FERNANDEZ San Nicolas Garage.
2—1

BUITENGEWOON DOELMATIG
zijn de
Mac Cray's
electrische KOELKASTEN
voor winkelinstallaties.
Nadere bijzonderheden zullen volgaarne aan gegadigden worden verstrekt door
LA CASA AMARILLA.

De Havencentrale.

Aan de Memorie van Antwoord van de Landsverordening houdende bepalingen tot de instelling van een havencentrale, ontlenen wij het volgende:

Met enige verwondering nam de Gouverneur kennis van het Voorlopig Verslag op het ontwerp „Landsverordening, houdende bepalingen tot de instelling van een Havencentrale".

In het verslag toch wordt, met terzijdestelling van de gehele voorgeschiedenis van dit ontwerp, een voorstel gedaan, hetwelk, niet strokend met de geuite wensen van werknemers en werkgevers, voor den Gouverneur geheel nieuw is.

De Gouverneur huldigt, zoals hij uitdrukkelijk in de Toelichting op het ontwerp-Decentralisatie heeft gesteld, het subsidiariteitsbeginsel in de wetgeving. Hij is dus de opvatting toegedaan, dat, waar de particulieren zelf regelend op kunnen treden, de Overheid zich moet onthouden.

Indien echter het particulier initiatief in gebreke blijft op een terrein, waar het algemeen welzijn regeling eist, moet de Overheid ingrijpen.

Dit nu was het geval met de Havencentrale. Het is aan het particulier initiatief niet gelukt een instituut te scheppen, waarin de belangen van ondernemers en arbeiders in het havenbedrijf onpartijdig en doelmatig konden worden behartigd; vandaar, dat belanghebbenden zich tot den Gouverneur hebben gewend, om ten spoedigste een zodanige Overheidsinstelling te scheppen, waardoor gebeurtenissen, als laatstelijk hebben plaats gehad, kunnen worden voorkomen.

De hiertoe aangewezen instantie zal uiteraard onder het Departement Sociale en Economische Zaken moeten ressorteren, daar dit Departement daarvoor het uiteraard aangewezene is en over gegevens en ervaring beschikt.

De Gouverneur vertrouwt, dat de Staten het bovenstaande overwegende, aan hun in het verslag voorlopig ingenomen standpunt niet zullen vasthouden. Hij zou immers onder de huidige omstandigheden geen instantie in het leven kunnen roepen, gelijk de Staten die op het oog hebben en die meer lijkt op een voor den notaris te verlijden overeenkomst. Tot zulk een quasi-notariële regeling tussen werkgevers en werknemers acht de Gouverneur de Overheid niet geroepen. De belanghebbenden dienen dan zelf een Centrale op te richten; het zal een particuliere onderneming zijn, waar de Overheid slechts zal ingrijpen, volgens de gewone, wettelijke criteria.

Wat de verdere opmerkingen betreft, wil de Gouverneur nog opmerken:

Het is hem niet bekend, dat de Overheid thans geen waarborgen biedt voor het behartigen van belangen van alle partijen. In het laatste conflict is, naar zijn mening, het tegendeel gebleken.

Van sociaal-politiek standpunt beschouwd, kan een instelling als de voorgestelde, voor de juiste uitvoering van haar taak alleen een Overheidsinstelling zijn met alle gevolgen van dien.

Daar, zoals boven opgemerkt, de inspecteur een ambtenaar dient te zijn, is het ook nodig, dat hij beslist, na ingewonnen advies. De wijze, waarop het advies wordt opgevolgd, is een beleidsquaestie. Dat de haveninspectie een grote macht heeft, is ook in Nederland het geval. Professor Veraart, die dit terecht opmerkte, en die men waarlijk niet verdenken zal onnodige bevoegdheden aan de administratie te laten op sociaal terrein, had daarop geen critiek.

De bezwaren.

a) Als trouwens een inspecteur, dus een orgaan der Overheid, van beide partijen geheel onafhankelijk, met slechts één belang en één doel voor ogen, nl. de zaken van werkgever en werknemer en daarmee van de haven en dus van geheel Curaçao zo goed mogelijk te behartigen, geen voldoende waarborgen biedt voor de rechtmatige belangen der havenarbeiders, wie zou deze zekerheid dan wel bieden? Toch zeker niet een inspecteur, aangewezen en afhankelijk van de commissie, bestaande uit belanghebbenden juist omdat het hier een voor de Curaçaose Gemeenschap zo vitaal en dus kwetsbaar onderdeel van zijn economisch bestaan betreft, is het algemeen welzijn er zo nauw mee verbonden, dat de Overheid zeggenschap hebben moet en dat met name de Staten ook hier met vrucht recht van toezicht kunnen toepassen.

De voorwaarden als in artikel 7 bedoeld, zijn **biezondere voorwaarden, welke na** de inschrijving moeten worden nagekomen. Zij mogen niet worden verward met de **algemene** voorwaarden, aan welke de arbeider moet voldoen om ingeschreven te worden als havenarbeider.

Enkele voorbeelden van **biezondere** voorwaarden zijn:

de verplichting, zich op een bepaald ogenblik te laten keuren voor het werk of op een bepaald uur zich te melden om te horen of er werk is. **Algemene** voorwaarden, als bedoeld in artikel 3, welke de Gouverneur vaststelt, zijn bv. in de periode van 1 Januari 1946 — 1 Mei 1946 als havenarbeider een bepaald bedrag verdiend te hebben.

Iedere opsporingsambtenaar is bevoegd inzage te eisen van alle bescheiden. Zonder dit hulpmiddel is de richtige uitvoering van zijn taak niet mogelijk. Ditzelfde geldt t.a.v. den inspecteur.

b) De arbeiders, in dienst van de Centrale, vallen onder de gewone regelen van het Curaçaos Burgerlijk Wetboek. De Gouverneur heeft er geen bezwaar tegen dit ten overvloede in de Landsverordening op te nemen.

(Zie artikel 1613 X Burgerlijk Wetboek van Curaçao.)

c) Vide sub a.

Evenals bij de samenstelling van de commissie in de zin van de Stuwadoorslandsverordening, ligt het in de bedoeling van den Gouverneur aan de partijen een voordracht te vragen. De moeilijkheden, ondervonden bij het samenstellen van genoemde commissie, toen hij maandenlang vergeefs op een voordracht van een der partijen wachtte en tenslotte, om de zaak voortgang te doen hebben, zelf maar een commissie instelde, zijn zeker niet onbekend gebleven.

Toch heeft de Gouverneur, mede om de Staten tegemoet te komen, er **geen bezwaar tegen in de landsverordening op te nemen, dat de Gouverneur leden op voordracht benoemt,** al zal moeten voorzien worden in de mogelijkheid, dat een voordracht, gelijk bij de Stuwadoorscommissie geschiedde, geen vooruitgang zou kunnen hebben.

d) Voorzover de andere opmerkingen niet reeds hierboven zijn beantwoord, moge de Gouverneur in dit verband nog opmerken, dat het ook de wens is van beide betrokken partijen, dat men, om als havenarbeider te worden ingeschreven, aan bepaalde voorwaarden moet voldoen, wil men eindelijk uit de huidige chaotische toestand geraken.

De quaestie van de definitie „havenarbeider" in de Stuwadoorslandsverordening — ook bij de Stuwadoorswet in Nederland is lang over de terminologie gediscussieerd, maar geen voorgestelde naamsverandering werd aanvaard — zal nader bezien worden, evenals de quaestie van de inwerkingtreding van genoemde landsverordening.

Australië en Timor.

door

ARNOLD VAS DIAS,

Aneta's biezonderen correspondent.

Op een heuvelpleintje, enkele minuten van het vliegveld Penfoei bij Koepang, omringd door barakken waar het vliegveldpersoneel is ondergebracht en de passagiers op doorreis van Batavia naar Brisbane of van Australië naar Morotai, overnachten, staat een hoge vlaggestok. Elke avond tegen zonsondergang komt een afdeling Japanse krijgsgevangenen, die op het vliegveld te werk zijn gesteld, er een merkwaardige ceremonie uitvoeren. Zij komen in looppas de heuvel oprennen, hollen dan een paar keer het pleintje rond en stellen zich voor de vlaggestok op. Even staan zij stram in het gelid onder doodse stilte. Dan buigen zij diep voor de vlag. De gezichten raken bijna de grond. Alleen een overwonnen Japanner kan met zulk een onderdanige eerbied voor de vlag van den overwinnaar buigen.

Toen ik midden Maart een paar dagen in dit kamp doorbracht, woei van deze stok nog de Australische standaard. Toen ik er in begin April weer op de terugreis naar Batavia overnachtte, was er de Nederlandse driekleur gehesen. In die tussentijd was het Nederlandse bewind in Timor bevestigd, hadden de Australische bezettingstroepen het eiland voor goed ontruimd. Alleen een kleine groep, die de graven verzorgt van de Australiërs — waarvan de meesten uit Tasmanië — die hier een laatste rustplaats hebben gevonden, bleef achter. Want in de gevechten in 1942 om Timor tegen de Japanse invasie te beschermen en later, bij de lang volgehouden guerillastrijd van Nederlanders en Australiërs, die den Japansen bezetter noodzaakte een grote troepenmacht op Timor te handhaven, zijn hier veel Australiërs, zowel in Nederlands als Portugees gebied, gevallen.

Het is niet te verwonderen, dat Australië zoveel gewicht hechtte aan de verdediging van Timor. In zijn rede, gehouden gedurende het debat in het federale parlement omtrent Australië's buitenlandse politiek, zeide de Minister van Buitenlandse Zaken, Dr. Evatt: „Timor is voor Australië van groot belang. In vijandelijke handen gedurende de oorlog was dit gebied een gevaar waardoor de veiligheid van Darwin voortdurend werd bedreigd."

Met de overgave van Japan is Australië's beizondere belangstelling voor Timor niet verdwenen. De regering beperkt zich tot algemene uitspraken omtrent de speciale positie van Timor ten opzichte van Australië's verdediging. Politici, die geen verantwoordelijke bewindsfunctie bekleden, zijn openhartiger in hun verklaringen. Zij winden er geen doekjes om dat Australië's levensbelang eist, dat de verdediging van Timor op afdoende wijze wordt georganiseerd. Sommigen gaan zelfs verder. „Indien Rusland het recht verkrijgt om zich defensieposities te verzekeren", verklaarde het liberale parlementslid Spender in de zitting van 22 Maart jl. van het Australische Huis van Afgevaardigden, „hoe veel te groter moet dan niet Australië's recht zijn om zich in Timor te beschermen?" En de federale voorzitter van het Australische legioen van oudgedienden, D. J. McDonald, betoogde onlangs de wenselijkheid dat de regering van het Australische Gemenebest een overwegend belang in het eiland zou dienen te verkrijgen door aankoop of schikkingen met de Nederlanders en de Portugezen. Timor, zeide hij, is van meer belang voor Australië als een voorpost-vesting dan Nieuw Guinea. Australië dient z.i. daarom in staat te worden gesteld om in Timor land-, vloot- en luchtbases te vestigen teneinde een schakel te vormen met de buitenste defensiering in Nieuw Guinea, New Britain en de Salomons, die Australië moet beveiligen.

Wat Portugal betreft, heeft de Australische regering reeds stappen ondernomen, die beogen schikkingen tot stand te brengen, welke met Australië's biezondere belangen rekening houden. Op 29 October jl. bevestigde President Salazar de erkenning van de gemeenschappelijke belangen, die Australië en Portugal in de Stille Oceaan binden. Met het oog hierop er de wederzijdse diensten die beide landen elkaar in tijd van nood hebben bewezen, zeide hij te verwachten, dat een politiek van het gemeenschappelijk oplossen der hangende problemen en van nauwe vriendschap stellig bij het nastreven der gemeenschappelijke belangen zal worden bevestigd.

Deze woorden vonden weerklank in een verklaring van Evatt, waarin deze er eveneens op wees, dat de gemeenschappelijke gevaren, door beide naties gedeeld, een hechte basis opleveren voor toekomstige samenwerking.

Bij een latere gelegenheid preciseerde Evatt nog de aard van deze samenwerking. Gedurende de oorlog, toen Groot Britannië van Portugal het gebruik verkreeg van bases in de Azoren teneinde het duikbootgevaar te bestrijden, verlangde Portugal de verzekering van Australië, dat het na de oorlog geen pogingen zou ondernemen om wijziging te brengen in de souvereiniteit van Portugees Timor. Deze verzekering werd door de Australische regering op verzoek van Churchill gegeven, doch de verwachting werd hierbij uitgesproken, dat Portugal een overeenkomst met Australië zou treffen met betrekking tot gemeenschappelijke verdediging, burgerlijke luchtvaart en handel met Timor. Hierin stemde de Portugese regering toe en besprekingen voor het uitwerken van een dergelijke overeenkomst hebben thans plaats.

Intussen heeft Australië een consul naar Dilli, de hoofdstad van Portugees Timor, gezonden. Group Commander Easton, voormalig lid van de Australische luchtmacht, die als zodanig is aangesteld, kent Timor door en door en kan als een autoriteit op het gebied van defensie in deze streek worden beschouwd.

Afgescheiden van bepaalde schriftelijke afspraken, kan verwacht worden, dat hij er practisch toe zal bijdragen om tussen Portugese en Australische instanties een zo nauw mogelijke samenwerking tot stand te brengen. Dat hierbij vooral gelet zal worden op de mate, waarin het Portugees bewind in staat zal zijn om voor de verdediging van dit Portugees gebied de nodige voorzieningen te treffen, behoeft geen betoog. „Wij staan met grote belangstelling de pogingen van het nieuwe bewind gade", verklaarde Evatt, „om de kolonie weder op te richten na de verwoestingen, welke door de oorlog zijn veroorzaakt."

Indien de t[oe]komstplannen voor de verzekering van de veiligheid van bepaalde gebieden nog geheel zouden worden beheerst door de militaire opvattingen van een jaar geleden, zou men moeten concluderen, dat Australië er alles op zal zetten om de ring van vooruitgeschoven bases te scheppen, die zulk een beveiliging kan verzekeren.

Intussen kan de vraag gesteld worden of deze opvattingen door de introductie van de atoombommen geen ingrijpende wijziging zullen ondergaan. Voor de oplossing van de defensieproblemen stelt de atoombom nieuwe eisen, welke onmogelijk genegeerd kunnen worden. Zij zullen ongetwijfeld het voornemen versterken om de oplossing te zoeken in wederzijdse afspraken tussen de betrokken landen en in het uitwerken van een veiligheidsstelsel in het kader van de organisatie der Verenigde Landen.

De politiek die Australië ten opzichte van Portugees Timor volgt, behoeft dus niet noodzakelijkerwijs die de Australische gedragslijn aan te geven met betrekking tot Nederlands Timor. Gedurende het verblijf van de Australische bevrijdingstroepen in Timor, hebben deze in goede verstandhouding met de Nederlandse autoriteiten samengewerkt om het Nederlands bewind te herstellen. Toen deze troepen werden teruggetrokken zat het Nederlands bestuur vast in het zadel.

Doch, evenals Australië met grote belangstelling gadeslaat hoe de Portugezen hun bewind bevestigen, zal zijn belangstelling uitgaan naar de bevestiging van een stabiel bewind, niet alleen in Nederlands Timor, maar in geheel Nederlands Indië. Door welke overwegingen de Australische regering zich hierbij laat leiden, werd duidelijk door Evatt gedurende het reeds eerder vermelde debat omtrent de buitenlandse politiek aangegeven. „Australië", zeide hij, „heeft een vitaal belang in het behoud van de vriendschap met de Nederlanders (gedurende de oorlog nog sterker bevestigd) met betrekking tot Nederlands Indië. Terzelfdertijd is het van gewicht om al het mogelijke te doen om goede betrekkingen tot stand te brengen met de Indonesische en andere afhankelijke volken der wereld, die thans voortschrijden naar een veel grotere mate van zelfbestuur".

Arromanches.

Alles herinnert aan de oorlog.

In het Parool schrijft een biezondere correspondent het volgende over de plaats waar de invasie van Europa begon.

Het doel van mijn tocht heb ik dan eindelijk bereikt. Het was een moeizame tocht langs wegen vol diepe kuilen ruïnes van Normandische stadjes, half vernielde boerderijtjes, bouwlanden, waar de boeren hun ploegen om de kapotte tanks moeten heensturen, boomgaarden, waar tussen dode bomen stukken ijzer liggen opgehoopt. Maar hier ben ik dan nu op het strand van Arromanches, de plaats van waaruit 6 Juni 1944 de bevrijding zich over Europa uitspreidde.

Het strand ligt daar nog precies zoals het door de oprukkende troepen werd achtergelaten, bezaaid met resten oorlogstuig, bunkers, stukken hout en ijzer; een landingsboot staat rechtop met haar kop in het zand. De rijen gezonken schepen, die de kunstmatige haven vormden, en beschutten, liggen nu doelloos in de blinkende voorjaarszon. Ze zullen daar, vastgeankerd in de zeebodem, blijven liggen als herinnering aan die glorierijke dag in 1944.

Doods en stil is het hier. Door zo'n stilte moeten ook die eerste Engelse soldaten omgeven zijn geweest, toen zij daar in de vroege morgen van die zesde Juni over het strand slopen.

Totdat de Duitsers hun ontdekten en wijd en zijd in de omtrek het gedaver van mitrailleur- en kanonvuur hoorbaar werd. Maar toen waren de stoottroepen al door de heuvels Normandië ingetrokken. Direct werd begonnen met het aanleggen van een ravitailleringsweg, die gebruikt is, totdat Cherbourg de taak van het kleine Arromanches kon overnemen. De weg ligt er nog, maar is allang onbruikbaar geworden. De ijzeren staven, die tot wegdek dienden, zijn half weggezakt in de modder.

Mijmering.

Onder aan de heuvel is de jeep, waarmee ik ben gekomen óók weggezakt in de modder. Terwijl de chauffeur op zoek gaat naar een vrachtwagen om hem er uit te trekken, ga ik te voet de weg naar de heuveltop op. Van hieraf heb ik een volledig uitzicht over het nu verstilde strijdtoneel.

Dit is waarvoor ik gekomen ben. Dit is indrukwekkender dan al die ruïnes, die wij immers ook hebben en waarvoor we al bijna gevoelloos zijn geworden. Hier, op dit punt, denk je terug aan die zesde Juni, aan de gevoelens, die ons, in de bezette landen, toen bestormd hebben, aan de soldatenpioniers, die daar in het halfdonker met de dood in het hart, naderbijkropen, niet beseffend welk een grootse en historische taak zij volbrachten.

Twee héle oude boertjes komen over de heuvels aangestrompeld. Hun dialect begrijp ik slecht, maar hun gebaren en hun opgewondenheid, wanneer zij mij over dié zesde Juni vertellen, des te beter. Hun stokken wijzen in het rond. „Dáár en dáár en dáár kwamen zij aanzetten, die Engelsen! Wij werden wakker en waren bevrijd! We hadden voor de Duitsers van te voren al moeten evacueren, maar we wilden geen van allen. Het is goed, dat we gebleven zijn. We hebben het nu zélf meegemaakt. En niemand van de bewoners van Arromanches is omgekomen. Er zijn wel veel huizen beschadigd, maar weinig vernield!" Zij draaien zich, wanneer zij wegsloffen, nog telkens om en roepen mij dan, zwaaiend en gebarend, iets toe wat hun over die gedenkwaardige dag te binnen schiet. Maar dan verdwijnen zij voor goed achter de heuvelrug.

De stilte is er weer. De zee, die de vrijheid bracht, ligt roerloos en effen. Zij trekt zich van mijn bewondering voor haar niets aan. Wat betekent ten slotte voor haar, de oneindige, zo'n klein stukje mensengeschiedenis! niets anders immers dan het aan wal spoelen van een paar nietige bootjes!

Stilte en ban worden verbroken door de bevrijde jeep, die een triomfantelijk geronk de heuvel opstuurt, voor mij een gebiedend teken om dit historische plekje grond de rug toe te keren.

VRAAGT NAAR ONZE
Koffie „CORONA" en „LEON".
Een mélange van de beste kwaliteiten Koffie, afkomstig [uit] West Indië en Zuid Amerika, hygienisch gebrand, gema[len] en verpakt. Sinds 22 jaren onafgebroken o[p] de Curaçaosche markt.
EMPRESA HOLANDIA.
E. & G. Martijn.
ROODEWEG 147. — TELEFOON 2276.

CURAÇAO

VERKEERS-ONGELUKKEN.

De bestuurder van een personenauto deed aangifte dat zijn auto op de Schottegatweg, ter hoogte van Zeelandia door een vrachtwagen zou zijn aangereden, waardoor zijn auto werd beschadigd. De bestuurder van de vrachtwagen zou zijn voorbijgereden en daarop te vroeg naar rechts hebben uitgehaald. Een onderzoek wordt ingesteld.

Te Rio Canario werd ter hoogte van de Beroepsschool CPIM een voetganger aangereden door een personenauto, waardoor hij een verwonding aan zijn linkerhand opliep.

Oorzaak: De voetganger stak zonder op te letten de rijweg over.

Een lichte aanrijding vond plaats op het Wilhelminaplein tussen twee personenauto's, waardoor een der auto's licht werd beschadigd.

Oorzaak: De bestuurder van een der auto's reed zonder voldoende op het achteropkomend verkeer op te letten achteruit.

Op de De Ruyterkade vond een licht aanrijding plaats tussen een pick-up en een vrachtwagen, waardoor het houtwerk van de vrachtwagen werd beschadigd.

Oorzaak: De bestuurder van de vrachtwagen reed te dicht langs de stilstaande pick-up.

Op de Schottegatweg werd ter hoogte van Sans Souci een voetganger aangereden door een autobus, waardoor hij licht werd verwond.

Oorzaak: De voetganger verkeerde onder de invloed van drank en liep tegen de rechterachterzijde van de passerende autobus en viel.

Een wielrijder, die te veel aandacht aan een tas besteedde, welke van zijn rijwiel dreigde te vallen, reed in de Penstraat tegen de achterzijde van een stilstaande autobus op, waardoor hij op de grond viel en licht werd gewond bij het gelaat.

In de West Indische Compagnie reed een auto tegen een muur waardoor deze muur werd beschadigd. De bestuurder van de auto reed na de aanrijding weg. Een onderzoek wordt ingesteld.

De bestuurder van een vrachtwagen reed op de Schottegatweg ter hoogte van Groot Kwartier van de weg tegen een betonnen duiker en kwam daarna in een greppel tot stilstand. De vrachtwagen werd ernstig beschadigd, terwijl de bestuurder vrij ernstig aan het hoofd werd gewond.

Oorzaak: drankinvloed.

Op de Berg Altena reed de bestuurder van een militaire vrachtwagen door onoplettendheid tegen de achterzijde van een andere militaire vrachtwagen, die voor hem was gestopt. De vrachtwagen werd aan de voorzijde vrij ernstig beschadigd.

Op de weg rondom het Schottegat reed de bestuurder van een autobus door onoplettendheid tegen een stilstaande dumpvrachtwagen waardoor de autobus zwaar werd beschadigd.

Op de Rodeweg vond een lichte aanrijding plaats tussen een personenauto en een autobus, waardoor beide motorrijtuigen werden beschadigd.

Oorzaak: De bestuurder van de personenauto reed zonder voldoende op te letten achteruit een koraal uit en kwam met de achterbumper tegen de achterzijde van de juist passerende autobus terecht.

Op de Berg Altena vond een ernstige aanrijding plaats tussen een personenauto en twee personenauto's waardoor alle b[...] V. G. O'Connor.

[...]ken motorrijtuigen werden [be]schadigd en een persoon zo[...] werd verwond dat hij in he[t Sa]natorium ter verpleging [moest] worden opgenomen.

Oorzaak: De bestuurder [van] een der personenauto's wilde [een] andere personenauto met [te veel] snelheid voorbijrijden; h[ij ging] hierbij te veel naar links uit; k[wam] in aanrijding met een uit de [tegen]overgestelde richting kom[ende] vrachtwagen, botste daarna [...] de personenauto en de v[racht]waen op.

Op het CPIM terrein reed [een] personenauto achter tegen [een] stilstaande autobus op, waar[door] een passagier aan de achter[zijde] de autobus wilde verlaten. [De] passagier werd hierdoor er[nstig] verwond en ter verpleging in [het] Sanatorium opgenomen.

Oorzaak: Onoplettendheid [van] den bestuurder van de pers[onen]auto en te grote snelheid.

DE LIJST VAN DE K.L.[M.]

Curaçao — A[...]

18 Mei: Gerrit H. v.d. Z[...] Hendrik J. Lamozaal—Wic[...] Nicodemus Carlo's, Jean [...] Lier, Lindoro C. Kwartsz, [...]stain, Betty en Komelia Lodde[r].

19 Mei: Evarista Croes, [...] Roon, Eduardo L. en Ru[...] Wout; Elena Coffiel, Ce[...] Molina, Reiner E. da Costa [...]mez, Guillermo Martijn, [...] Welvaart, Merle Coffie, [...] Westerhof, Estrella E. Ge[...]va, Guillermo Santini, Anna [...] Baby Helen en Vera Henriq[uez].

Aruba — Cu[raçao]

18 Mei: Lilian Chittick, [...] Nathaniel Davis, J. O. W[...]head, Kerstian Lodder, O. R[...]velaar, C. H. Cicilia, Ju[...] Lourdes Martes; Thomas M[...] Edith Williams, John Maa[...] Ciril A. Willemse, August[...] Geus, J. Nyman, Gerrit va[n] Zalm, Maloolm Could, A[...] Taitt, George Andries, A. J[...] Jago, Moeder Vicaria, R[...] Liesdek, Filia Simons, Flory L[...]dek, Francis Thomas Lannoy, [...]cilia Pietersz.

19 Mei: Anna Lacle, A[...] Dirksz, Maria en Gladys R[...] Wilfred Plantijn, Enrique V[alen]tino, D. Pijpers, Ezequil en E[...]beth Kock; Johanna en S[...] Vieyra; Orrie Monsanto, A[...]sio S. en René S. Maduro; Jo[...]na Hubbart, A. en I. Pooters, [...]mona Brete, Ernestine G[...] W. Pooters, Mario B. Niel[...].

Curaçao — Barran[quilla]

18 Mei: Manuel Maury, N[...] Castro Santiago, Sarah E[...] Amon.

Op doorreis naar Costa Rica: Gerrit D. en Antonia C. v.d. Horst.

Curaçao — Ki[ngston]

19 Mei: Henry E. Williams.

Curaçao — La G[uayra]

18 Mei: Charlotte Philipp, Ce[...]sar Capriles, Francisco G[...]

20 Mei: Hermelinda Diaz, Jo[...]hannes van Beek, Carlos Vio Ruiz.

La Guayra — Cu[raçao]

18 Mei: Julio Marti, E[...] Fuchsberger, Andres Delgado, Hilda de Fuchsberger, Alberto Figueredo, Ana S. de Padron, Pablo Corso, Rafael Mendez, Marco A. Casanova.

Curaçao — Ma[racaibo]

19 Mei: Humberto [...] Marques.

Maracaibo — Cu[raçao]

18 Mei: Aura Rincon de [...]ccheciampe, Jesusa Molina, [...]man Geerman, Anthony Co[...]

19 Mei: Martina en Josefa [...]gas; Valero Rincon F., E[...] Marquez R.

Curaçao — [...]

18 Mei: Rebecca Levy [...]ro, George E. Connor, Jael [...] Lopez Penha, Richard [...] Henriquez, Ulric R. Lake.

19 Mei: Govert Ginsberg, [...] Laurijssen, Cornelis Plesman.

Miami — Cu[raçao]

19 Mei: Richard E. Henriquez.

Curaçao — Para[maribo]

19 Mei: Nutruusja J. Hew[...]coy, Hubert G. Le-Sioe-Fon, [...]ripersad Ramdhani, Jules J. [...]sy.

Curaçao — St. [...]

18 Mei: Caroline Condor, C[y]ril Heskings.

Bronchiale Hoest.

Een snelwerkend middel tegen.

Besteed een paar cent heden nog in welke apotheek dan ook en koop een fleschje CANADIOL van Buckley. Neemt een paar doosis voor het naar bed gaan en U voelt zijn werking in Uw keel, hoofd en luchtpijp. De aangetaste deelen worden verlicht en daardoor wordt de ademhaling ook vrijer. Koopt dus heden nog zoo'n fleschje. Meer dan tien millioen zijn er al verkocht. 2

Reeds na enkele dagen verdwijnt dit lastige Jeuken.

Ziehier een geneesmiddel van een dokter, dat men thans in alle apotheken kan verkrijgen tegen zeer weinig geld, dat zeer doeltreffend is bij de behandeling van exceem en andere huidziekten.

Dit wonderbaarlijk middel Esmeralda Moone genoemd, geneest niet alleen de wonden, maar doet ook dat die gevallen zich niet meer voordoen.

Dit middel is zeer probaat, en het jeuken van het exceem verdwijnt zeer spoedig.

Esmeralda Moone kan men in alle apotheken verkrijgen. Het schaadt niet. 2